

Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

Het vertrouwen dat boeren en tuinders in de overheid hebben is al lange tijd zeer laag. Uitdagingen blijven zich opstapelen, middelen en mogelijkheden om concrete stappen te kunnen zetten blijven achter. Ook in de vorige week gepubliceerde brieven volgen opnieuw beperkingen zonder perspectief. Ondanks deze nieuwe tegenslagen willen boeren en tuinders blijven bijdragen aan oplossingen. Daarom is LTO voorstander van het proces om tot een Landbouwakkoord te komen waarin het perspectief voor blijvers centraal staat. De Tweede Kamer roepen we met klem op om de lijn van het rapport Remkes te volgen: kom tot een landbouwakkoord met de agrarische sector, geef ruimte aan de gebiedsprocessen en biedt toekomstperspectief met voldoende verdienvermogen voor de agrarisch ondernemer.

Stikstofaanpak

LTO vindt dat er in de vorige week gepubliceerde brieven te weinig aandacht is voor de blijvende boer. Het is positief dat er een goede vrijwillige stoppersregeling in het vooruitzicht wordt gesteld. Maar de boeren die toekomst zien in hun bedrijf krijgen veel aanvullende beperkingen opgelegd. Agrarisch ondernemers die willen innoveren om hun stikstofuitstoot omlaag te brengen krijgen geen enkele ruimte. Want geen boer zal een vergunning kunnen aanvragen voor deze investering. Dat betekent dat er voor deze boeren geen perspectief is en dat nog twee jaar onzekerheid staat te wachten.

- ➔ LTO Nederland roept de Tweede Kamer met klem op om de lijn van het rapport Remkes te volgen: 1) kom tot een landbouwakkoord, 2) geef ruimte aan de gebiedsprocessen en 3) biedt toekomstperspectief aan de agrarisch ondernemer.
- ➔ De Lbv stoppersregeling is gericht op opkoop van veehouderijbedrijven met productierechten (melkvee, varkens, pluimvee). LTO roept op om bij het opzetten van de Lbv-plusregeling op dit punt juist niet de Lbv te volgen. Het is een gemiste kans als enkel deze drie sectoren kunnen deelnemen. LTO roept op om de Plusregeling open te stellen voor alle veehouderijsectoren.
- ➔ LTO vraagt het kabinet om innovatie op het erf zo snel mogelijk te belonen. In de kamerbrief over de voortgang integrale aanpak landelijk gebied blijkt dat dit alleen kan via een passende beoordeling. Er wordt een handleiding toegezegd hoe hier mee wordt omgegaan. We vinden deze toezegging onvoldoende. Dit moet veel concreter.
- ➔ LTO vindt dat zo snel als mogelijk er “per type” innovatief stalsysteem een voorbeeld van een passende beoordeling uitgewerkt moet worden. Zo kunnen individuele ondernemers bij de vergunningverlening daar gebruik van maken. Het heeft onze voorkeur te starten met die “type” stalsystemen waarbij fabrikanten al stappen hebben gezet om emissiereductie zeker te stellen. We vinden dat deze voorbeeld “passende maatregelen” binnen een paar maanden gereed moeten zijn.
- ➔ Veel biologische en natuurinclusieve bedrijven zitten in de directe omgeving van natuurgebieden. Werk hiervoor, bijvoorbeeld op basis van het juridische framework van het Europees Biologisch keurmerk, op korte termijn een juridische basis uit.
- ➔ LTO vreest dat de vergunningplicht voor intern salderen leidt tot extra administratieve lasten. Belangrijk is dat alleen substantiële wijzigingen tot aanpassing van vergunningen leiden.
- ➔ Het voorkeursrecht voor de overheid op agrarische gronden is zéér vergaand en onwenselijk. Borging van de agrarische functie is daarbij ongewis, terwijl die grond nodig is voor de blijvers. LTO dringt er op aan dat de optie tot het voorkeursrecht uit de kamerbrief ingetrokken wordt.

PAS-melders

LTO vindt dat er na 4 jaar (!) meer concrete stappen moeten komen om legalisering van de PAS-melders te regelen. LTO vindt het een slechte zaak dat voor PAS-melders nog steeds geen perspectief wordt geboden. Dit ondanks wettelijke verplichtingen (Wet Natuurbescherming Artikel 1.13a). Ook zijn er vanuit de Tweede Kamer goede moties aangenomen om hieraan te voldoen. De betrokken boeren

staan nu echter al geruime tijd met de rug tegen de muur en de eerste ondernemers kregen de gevreesde dwangsommen vanuit de provincie. Het is zaak dat de overheid nu verantwoordelijkheid neemt en de toezeggingen die zijn gedaan aan deze ondernemers waarmaakt. Ook voor de maatschappelijk gewenste verduurzaming van het bedrijf. Zonder Nb-vergunning kunnen ze geen financiering krijgen deze investeringen.

- LTO vraagt om stikstofruimte die vrijkomt als eerste te gebruiken voor legalisering van PAS-melders. Hier is totaal maar 11 mol/ha/jr voor nodig. Via de stikstofbank kan de verworven en geregistreerde ruimte vervolgens worden verdeeld. Daarbij hebben PAS-melders voorrang, zoals wettelijk toegezegd.

Landbouwakkoord

LTO staat welwillend tegenover een Landbouwakkoord en merkt dat de minister van LNV hierop goede stappen wil zetten. Momenteel worden over proces en inhoud de gesprekken gevoerd. Cruciaal is dat de resultaten van een Landbouwakkoord welwillend worden benaderd in de Kamer, omdat een akkoord sluiten anders bij voorbaat weinig zin heeft. Gelet op het matige vertrouwen van veel boeren en tuinders is het zaak dat er geen politieke spellen achter de rug van de deelnemers aan het Landbouwakkoord worden gespeeld. Die oproep doet LTO nadrukkelijk.

- Een 'akkoord' komt er wat LTO betreft alleen als het daadwerkelijk positieve maatregelen en perspectief voor de blijvers oplevert. Het is cruciaal dat het landbouwakkoord uiteindelijk in de gebiedsprocessen en het landelijk beleid wordt meegenomen.

Transitie gewasbescherming richting 2030

LTO Nederland zet met het Uitvoeringsprogramma Gewasbescherming 2030 in op de transitie naar weerbare teeltsystemen en weerbare planten, die aansluiten bij maatschappelijke opgaven, maar altijd vanuit het perspectief van de boer en tuinder. Het jaar 2030 is al over 8 jaar. Voor veel boeren en tuinders is dit nog maar 8 (!) keer zaaien of planten. Voor de boomteelt, pioenrozen en fruitbomen staan ze voor de oogst van 2030 zelfs al lang in de grond. Daarnaast hebben tuinders de afgelopen jaren geïnvesteerd in kassen waarmee zo ook na 2030 op een duurzame wijze gewassen willen telen. Voor het onderzoek naar weerbare teeltsystemen die in de praktijk toepasbaar zijn, is dit een korte periode. De kernwoorden om dit om te buigen zijn intensiveren, versnellen en het stimuleren van de transitie.

- LTO verzoekt om in de LNV begroting € 21,5 miljoen extra middelen vrij te maken voor het versnellen van het onderzoek naar weerbare teeltsystemen en voor het delen van ontwikkelde kennis. Over de onderbouwing van deze middelen kan LTO aanvullende informatie verstrekken.

Wolf

In ons dichtbevolkte Nederland is niet overal plaats en ruimte voor een roofdier zoals de wolf. De wolf kan in bepaalde natuurgebieden een positieve bijdrage leveren aan de biodiversiteit en natuurkwaliteit. Tegelijkertijd is de ervaring dat daar waar onvoldoende wild aanwezig is om als voedsel voor wolven te dienen (bv Drenthe), de menukaart voor wolven vooral gevuld wordt met schapen, runderen en paarden. Wat ook blijkt is dat wolven verschillend gedrag vertonen. Sommigen blijven op afstand van het leefgebied van mensen en doen zich niet tegoed aan landbouwhuisdieren. Anderen zijn absoluut niet schuw, vallen zelfs grootvee zoals koeien en paarden aan en vallen ook vee aan dat achter wolvenwerende rasters zit.

- LTO pleit voor landelijke regie in de aanpak van de wolf. Aan de hand van duidelijke criteria dienen in geheel Nederland gebieden aangewezen te worden waar de wolf wel en waar de wolf niet welkom is.
- LTO wil dat er een escalatieladder komt voor wat we wel en niet tolereren als het gaat om het gedrag van wolven. Bij probleemwolven moet er ruimte komen om over te gaan tot beheersmaatregelen.

Actieplan Biologisch

De biologische sector groeit, maar die groei is aan het vertragen. De consument weet de producten nog niet altijd te vinden en ook de kostprijzen staan inmiddels niet meer in verhouding tot de opbrengsten. De energiecrisis en de koopkrachtcrisis helpen daarbij niet mee. Biologisch wordt door Remkes regelmatig benoemd als één van de transitiepaden met perspectief. In de toekomstbrief landbouw wordt biologische landbouw ook genoemd als no-regret actie. Het Actieplan Biologisch wordt wel aangekondigd voor dit najaar, maar hier wordt in de voorgelegde LNV-begroting geen financiering aan verbonden.

- LTO vraagt om de benodigde financiering voor de uitvoering van het Actieplan Biologisch van ten minste € 50 miljoen per jaar voor 2023 en 2024.

Vergoed directe kosten topkeurmerken

Supermarkten stellen met topkeurmerken hoge eisen op het gebied van biodiversiteit, dierenwelzijn en klimaat. Maar door prijsconcurrentie in de supermarkt is het bijna onmogelijk om de meerkosten uit de markt te vergoeden. Boeren en tuinders maken zo extra kosten voor maatschappelijke doelen, waarvoor ze geen vergoeding krijgen uit de markt. In oktober riep de ACM bij de Agro Nutri monitor de overheid nog op om de meerprijs bij topkeurmerken te ondersteunen.

- LTO vraagt samen met SMK en Bionext om jaarlijks € 30 miljoen uit het transitiefonds in te zetten om certificering bij topkeurmerken te vergoeden, zodat boeren en tuinders kunnen bijdragen aan de maatschappelijke doelen.

Positie van vrouw in agrarisch bedrijf

In de Europese ranking van de agrarische vrouw in het bedrijf neemt Nederland de laatste (!) positie in. Dit komt mede omdat er onvoldoende cijfers in beeld zijn. Maar ook door het grote aantal agrarische vrouwen dat (al dan niet onbewust) de positie in het bedrijf of bij inkomensdeling onvoldoende of helemaal niet geregeld heeft. De Europese Commissie is terecht kritisch op de geringe inzet van Nederland om gendergelijkheid in het agrarisch bedrijf te bevorderen. Bij maar liefst 7 op de 10 agrarische bedrijven is de vrouw actief betrokken in het bedrijf. Echter heeft 95% van de agrarische vrouwen hun positie in het bedrijf of in inkomensdeling onvoldoende of helemaal niet geregeld.

- LTO wil dat het kabinet de fiscale, juridische en economische positie van de agrarische vrouw versterkt en de bewustwording hiervan stimuleert. Dit vraagt onder meer om verbetering van fiscale regelingen en het benutten van kansen in het NSP.

Multifunctionele Landbouw

Multifunctionele landbouw is voor agrarische ondernemers een serieus verdienmodel en biedt jaarlijks €1 miljard omzet. In potentie kan dit verdubbeld worden, wat perspectief geeft voor aanvullende inkomsten in de toekomst voor boeren en tuinders. Verwacht wordt dat op termijn de helft van de boeren en tuinders een multifunctionele activiteit zal ontwikkelen op het bedrijf. Maar hoewel het als één van de transitiepaden gezien wordt, zijn er nergens in de begrotingen verwijzingen naar de multifunctionele landbouw. Om deze verdienmodellen voor de sector verder te laten groeien zijn 10 uitdagingen geïdentificeerd door LTO. Hierover ontving u onlangs het [position paper](#) vanuit de sector.

- Om de 10 genoemde uitdagingen op te lossen en de potentie van het transitiepad multifunctionele landbouw te benutten vraagt LTO jaarlijks €4,5 miljoen op de LNV begroting. Over de exacte onderbouwing van deze middelen kan LTO aanvullende informatie verstrekken.